

Sett fra NS-sida

Ei uvanlig bok ligger på bokhandlernes høst-disk. Ei bok om en frontkjemper fra Beitstad. Om livet hans før, under og etter krigen. Forfatter Ståle Fagerland har i boka «Et navn til låns» gjort et forsøk på å forstå hva det var som fikk en ungdom til å gå over til fienden, og til og med melde seg frivillig til å slåss for nazismen.

Etter krigen har det kommet ut titusenvis av sider med litteratur om de fem åra av Norges historien, men svært få av bøkene som er skrevet er sett gjennom tapernes briller. Derfor er boka om Jarle Saursau-

net verdt å lese. Både motstandsfolk og tidligere NS-sympatisører vil ha interesse av å lese denne historien. Og det er grunn til å anta at den vil selge ekstra godt i visse grender i Innherred.

Skolemannen og historikeren Ståle Fagerland fattet interesse for Saursausnets liv etter å ha lest en avisartikkel om ham. Han tok derfor kontakt med den tidligere frontkjemperen med tanke på å skrive bok om ham. Etter samtaler som varte i dager, begynte Fagerland på debutboka si. Og før han avsluttet, tok han SS-soldaten fra Beitstad

med på tur til noen av de stedene han hadde vært under krigen. Dette ble et møte mellom mennesker som på hver sin måte ble brikker i et storpolitisk spill de skjønte lite av.

Ståle Fagerland gjør et forsøk på å forstå hvorfor en ungdom først mel-

der seg frivillig til å krige mot inntrengerne i 1940, og tre år senere skriver bindende kontrakt om å gå i krigstjeneste for okkupantene. Det har han lyktes delvis med. Men han har ikke kommet under huden på mannen han har intervjuet. Det er forfatterens resonnering og konklusjoner som står i boka. Mennesket som tok identiteten til en fallen wermacht-soldat for å slippe å stå tilrette som SS-medløper er hele tida i bakgrunnen. Leseren slipper bare delvis og svakt inn i den norske soldatens tanke- og følelsesliv. Lastebilsjåføren fra Beitstad har fortalt historien på det ytre plan, uten å slippe forfatteren inn til marginen.

Boka er delvis retrospektiv. Leseren får komme inn i historien i dagene etter at Det tyske riket har brutt sammen, og hver soldat må sørge for seg sjøl på beste måte. Saursausnet havnet i det som senere ble Øst-Tyskland. Der fikk han arbeid. Senere flyktet han over til vestsida. Der bestemte han seg for å reise heim og ta straffa som ventet ham, og begynne et nytt liv. Et liv med B-stempel. Den delen av livet ble bedre enn han hadde ventet.

Boka om frontkjemperen kom seint. Mange av dem som opplevde krigen er borte. Men kanskje kan ei slik bok bidra til å lindre smerten i gamle sår. Krigen skapte sår i sinnet hos mennesker på begge sider. Nå er det tid for forståelse. Forståelse for at enhver må ha rett til å kjempe for det han tror på. Boka er et godt bidrag til å skape slik forståelse.

Ronald Inndal

refleks

lørdag 6/11.

TRØNDER AVIS
Steinkjer